

Abramov, K.:

25 ÉVES A MOSZKVAI KÖNYVTÁROS FŐISKOLA

1955 decemberében ünnepelte a moszkvai Állami Molotov Könyvtáros Főiskola fennállásának 25. évfordulóját. A Főiskolát 1930-ban létesítették a Szovjetunió Kommunista /bolsevik/ Pártja Központi Bizottságának "A könyvtári munka megjavításáról" című határozata közreadása /1929 október 30./ után.

A Főiskola professzorai és előadói az Intézet működésének első éveiben igen nagy nehézségekkel küzdöttek, hiszen nekik kellett megállapítaniuk és körülhatárolniuk az ország első könyvtáros főiskolájának profilját és munkaszervezetét. Össze kellett állítaniuk a tanterveket, meghatározniuk a fő-szaktantárgyakat, új tanmeneteket, tankönyveket és tansegédleteket készíteniük, s meghatározniuk a hallgatók termelési gyakorlatának jellegét és tartalmát. Ezzel kapcsolatban igen nagy munkát kellett végezniük a szovjet könyvtár-tudomány és bibliográfia legfontosabb problémáinak kidolgozása terén is, felhasználva erre a célra a közművelődési könyvtárak és a tudományos könyvtárak élenjáró tapasztalatait tanulmányozás és általánosítás útján. A Főiskolán belül létesített tanszék felölelte az összes fő szaktantárgyakat. Az első előadók sorában ott láthatjuk a könyvtártudomány és a bibliográfia legnagyobb szakértőit: L. N. Tropovszkijt, L. V. Trofimovot, G. I. Ivanovot és másokat.

Eleinte csupán egy állandó osztály volt, melynek mindössze 78 hallgatója volt. 1931-ben esti tagozat állt abból a célból, hogy az egyéb főiskolai végzettséggel rendelkező dolgozókból szakembereket neveljenek a termelő munkától való elszakítás nélkül. 1937-ben ugyanilyen céllal létesült a levelező osztály.

Amilyen mértékben nőtt a képzés a jól képezett könyvtári dolgozók iránt, olyan mértékben bővült a hallgatók összetétele és a Főiskola struktúrája is. Megszervezték a könyvtártani, bibliográfiai, gyermek és ifjúsági könyvtári fakultásokat és 1934-től kezdve megindult az aspiráns képzés is. 1937-ben a szaktantárgyak egyetlen tanszéke helyett 4 tanszék is létesült. Ezek: könyvtár-tan, könyvállomány és katalógus, bibliográfia, gyermekirodalom és gyermekekkel folytatott könyvtári munka. A moszkvai Könyvtáros Főiskola 25. éves évfordulójával kapcsolatban és annak figyelembevételével, hogy a Főiskola igen nagy érdemeket szerzett a jól képzett könyvtáros káderek felnevelése terén, az Iskola 1940 júliusában megkapta a Molotov nevet.

A Nagy Honvédő Háború időszakában a Főiskola a nehéz körülmények és az ideiglenes kiűrités ellenére is folytatta munkáját. 1942-ben Moszkva legnagyobb állami és közművelődési könyvtáraival nyílt tudományos ülészakot tartott, amely arról szólt, hogyan működjenek a könyvtárak a háborús idők feltételei közt.

1949-ben a Főiskola profiljának bővítésével kapcsolatban az iskola kebelén belül népművelési fakultás és tanszék létesült. Egyidejűleg intézkedés történt a Főiskola helyiségeinek kibővítése érdekében. Elkészült az új épületszárny terveze, s nagymértékben bővítették a diákokthoz tartozó területét. /1955-ben adják majd át a használatba a 275 férőhelyes, négyemeletes diákinternátust; ugyanekkor megindul egy 400 személy befogadására alkalmas internátus építkezése./ A Moszkvai Állami Molotov Könyvtáros Főiskola fennállásának 25 éve alatt vezető jellegű könyvtáros főiskolává vált, mely a könyvtártudomány, a bibliográfia és a kulturotthon tevékenység terén folyó tudományos és kutató-munka központja lett. 1931-ben a Főiskolának mindössze 144 hallgatója volt; ma a hallgatók száma 4006 fő. /A nappali tagozaton 1278 diák, az esti tagozaton 438, a levelező osztályon pedig 2290 diák tanul./ Az 1930. évhez képest nyolcszorosára emelkedett a professzorok és előadók száma, úgyhogy ma a tanterület 119 főből áll. /7 professzor, 44 docens, 68 előadó és asszisztens./ A hatodik ötéves terv előirányzatai szerint a hallgatók számát 8000-re kívánják emelni /a nappali és esti tagozaton 2000 diák, a levelező osztályon pedig 6000 hallgató tanulna/.

A Főiskola hallgatói különböző határvidékekről, területekről és az orosz föderáció autonóm köztársaságaiból, illetve számos szövetséges köztársaságból származnak. De tanulnak itt Kínából, Koreából, Lengyelországból, Bulgáriából, Romániából, Csehszlovákiából, Magyarországról és Albániából érkezett diákok is.

Az aktív társadalmi munkások és a kiváló tanulók számára öt Sztálin ösztöndíjat, három Szaltükov-Szesdrin Könyvtárosi ösztöndíjat és egy-egy Belinszkij, valamint Komszomol ösztöndíjat létesítettek. A Főiskola eddigi fennállása alatt 5600 könyvtártudományi, bibliográfiai, illetve kulturotthon szakembert képzett ki. A végzett növendékek a hatalmas szovjet haza legkülönbözőbb részeiben dolgoznak: tudományos és közművelődési könyvtárakban, könyvtáros középiskolákban és népművelési iskolákban, művelődési otthonokban, a kolhozok klubjaiban és egyéb művelődési intézményeknél. A Főiskola volt növendékei közül sokan már vezető beosztásban dolgoznak a nagy állami nyilvános könyvtárakban, mások a területi könyvtárak és könyvtáros középiskolák igazgatóiként működnek....

A háború után komoly feladat várt a Főiskolára a könyvtároskérdések képzésének megjavítása terén. Felmerült az a kérdés is, hogy ki kell szélesíteni a Főiskolán képzett szakemberek profilját. Ezzel kapcsolatban az 1954-1955. évben át dolgozták a tanterveket. Ennek az óriási munkának közvetlen eredménye az lett, hogy megváltozott a Főiskola szerkezete. A korábban fennálló négy fakultás helyett két fakultást létesítettek, nevezetesen a könyvtári és népművelési fakultást. A könyvtári fakultás, amely a könyvtártudományi, bibliográfiai, gyermek- és ifjúsági könyvtári fakultások egyesítése

alapján jött létre, szakembereket képez a könyvtárügy és a bibliográfia területén végzendő munkákhoz. Kibővült a népművelési fakultás profilja is, ez jelenleg előadókat képez a népművelési iskolák és a népművelési intézmények számára.

A könyvtári és a népművelési fakultások új tantervei már úgy készültek, hogy felszámolják a tulságos szakosítást és egyesítenek több tantárgyat, megjavítják a káderképzést az ország jelenlegi gazdasági és kulturális fejlődése által megszabott követelményeknek megfelelően. Az új tantervek jelentősen növelik a hallgatók általános elméleti képzésével kapcsolatos követelményeket és szigorubbá teszik a szakmai gyakorlati képzést. A könyvtári fakultáson egyetlen tárggyá egyesítették a "könyvtártan" és a "könyvtári állományok és katalógusok" című tantárgyakat. Hasonló egyesítést végeztek a szakbibliográfiák előadásánál is, ahol az addigi hat önálló tanfolyam helyett mindössze három van - a társadalmi-politikai irodalom bibliográfiája, a természettudományok, a műszaki és a mezőgazdasági irodalom bibliográfiája, és végül a szépirodalom bibliográfiája. A népművelési fakultás tantervében két komplex tanfolyamot szerveztek "művelődési otthonok" és "művészettörténet" címmel.

A hallgatók képzésének megjavítása érdekében felújították "a speciális tantárgyak tanításának módszertana" című tanfolyamot és új tantárgyakat iktattak be "a szocialista ipari termelés alapjai" és "a szocialista mezőgazdaság alapjai" címmel. A fakultatív tárgyak között tervbevették "a modern természettudomány alapjai" című tárgy előadását is.

A diákok gyakorlati képzésének emelése érdekében és a könyvtárügy, bibliográfiai és kulturotthon munka alapvető módszereivel való felfegyverzés céljából valamennyi szaktantárgynál laboratóriumi, gyakorlati foglalkozások vannak; ugyanekkor emelték a szakmai gyakorlat idejét is. A második évfolyam hallgatói háromhetes, a harmadik és negyedik évfolyam diákjai pedig héthetes szakmai gyakorlaton vesznek részt. Ilymódon a szakmai gyakorlat ideje együttesen 17 hét. Ezenkívül az első és a harmadik évfolyamban olyan szakmai gyakorlatot is tervbevettek, amelyet az előadásoktól való elszakadás nélkül kell elvégezni.

A tantervek átalakításának eredményeképpen sikerült elérni, hogy csökkenteni lehetett a hallgatók által leteendő vizsgák számát. Az első félévben 3-4 vizsgát, a másodikban 4-5 vizsgát tesznek le. Emelték a hallgatók önálló foglalkozására fordítandó időt is. Az I-V. félévekben a heti órák száma 36, a VI-VII. szemeszterben 36, míg a VIII. szemeszterben mindössze 24 óra.

Az új tantervek lehetővé teszik, hogy megjavuljon a Főiskola oktatási és tudományos munkája. Az előadók legfontosabb feladata, hogy az elkövetkezendő években elkészítsék valamennyi szaktantárgy tankönyvét és egyéb taneszközét.

Az utóbbi években jelentős fejlődés van ezen a téren. Az 1950-től 55-ig terjedő évek alatt valamennyi fontos könyvtári és bibliográfiai tantárgyban elkészültek a tanmenetek. Kiadásra elkészítették azoknak a szaktantárgyaknak tanmenetét is, amelyeket a népművelési fakultás

hallgatói számára tartanak. Megjelentek továbbá a következő tankönyvek: Grigor'ev Ju. V.: "Gyűjtemény szervezés" /Leltározás és raktározás/, Z. N. Ambarcumjan: "Szakkatalógus", L. A. Levin és R. M. Szavickaja: "A társadalmi-politikai irodalom bibliográfiája" 1.rész, E. I. Rüsckin: "A bibliográfiakészítés módszertana a szépirodalom és az irodalomtudomány területén", stb. Most folynak a munkálatok a betűrendes katalógus tankönyvének, az általános bibliográfia tankönyvének, a könyvtárügy története tankönyvnek, "A művelődési otthonok" című tantárgy egyes fejezeteivel foglalkozó tankönyv anyagának összeállítására. Rendszeresen jelennek meg előadások a levelező tagozat hallgatói számára.

Ennek ellenére azonban a Főiskola professzori és tanári testületére még igen sok munka vár a tankönyvek és tansegédletek létrehozása terén, mert ezeknek az eszközöknek a hiánya súlyosan tükröződik a hallgatók elméleti képzésén és csökkentti számos főtantárgy előadásának színvonalát. Ebbe a munkába feltétlenül be kell vonni a jól képzett, nagy gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező tudományos és közművelődési könyvtári dolgozókat.

Az utóbbi években igen nagy figyelmet fordítottak a diákok önálló munkájának szervezésére, ami döntő és fontos láncszem a magas-képzettségű szakemberek képzése terén. A főiskolának nemcsak az a feladata, hogy általános elméleti és szakmai ismereteket adjon, hanem az is, hogy kifejlessze bennük az önálló alkotó munka készségét, növelje kezdeményező erejüket, a tudományos kutató munkához és a termelési kérdések megoldásához való képességeiket...

Megjegyzendő, hogy a háboru utáni időben nagymértékben megnőtt a tanári kar tudományos kutató munkája. Már rámutattunk arra, hogy jelenleg a tanároknak az a legfontosabb feladata, hogy tankönyveket és tansegédleteket készítsenek valamely szaktantárgyból, dolgozzák ki a könyvtárügy és a klubok történetének, elméletének és gyakorlatának legidősebb problémáit. Nagy súlyt helyeznek a tanári testület tudományos cenzusának emelésére is, azáltal, hogy meghonosítják a doktori és kandidátusi disszertációk nyilvános megvédését.

Ha a főiskola számos munkatársa, Z. N. Ambarcumjan, B. Sz. Bodnarszkij, V. E. Vaszilcsenko, Ju. V. Grigor'ev, F. I. Karatükin, Ju. G. Kerkov, A. V. Klenov, L. A. Levin, N. L. Rübinstein, E. I. Rüsckin, N. A. Trifonov, I. M. Frumin, A. D. Eichengol'tz és mások rendszeresen közlik cikkeiket a könyvtártudomány aktuális kérdéseiről egyrészt a tudományos és szakfolyóiratokban, másrészt a tudományos gyűjteményekben. A könyvtáros főiskola 25. éves jubileuma alkalmából két füzetet adtak ki a "Tudományos feljegyzések" /Ucsenue Zapiszki/ című folyóiratból. 1955-ben a szaktantárgyak tanszékei több tudományos ülészakot és tanácskozást rendeztek az első orosz forradalom ötvenedik évfordulója alkalmából.

A Főiskola tanárai résztvettek azon elméleti és gyakorlati kérdések kidolgozásában, amelyek a falusi lakosság könyvtári ellátásának megjavításával kapcsolatosak. Megjelent F. I. Karatügin és I. M. Frumin: A járási könyvtárhálózat tervezése és F. I. Karatügin: A falusi könyvtárak munkája a kolhoztermelés segítése végett című brosúrája. A Bibliotekar' című folyóiratban is számos cikk jelent meg a falusi lakosság könyvellátásával és a könyvtárba való bevonásával kapcsolatban.

Folytatódik a szovjet bibliográfia alapvető kérdéseinek tudományos elméleti feldolgozása. Monográfiákat adnak ki az egyes szakbibliográfiákról. Ilyenek: L. A. Levin: Marx és Engels műveinek bibliográfiája, E. I. Rüszkín: A XIX. századbeli orosz írók műveinek fő kiadásai és A XIX. századbeli orosz irodalom bibliográfiái. Ezenkívül a következő előadások és brosurák jelentek meg P. M. Szavickaja: V. I. Lenin műveinek alapvető kiadásai a Szovjetunióban, O. P. Korsunov: A Szovjetunió Kommunista Pártja és a szovjet állam dokumentumainak kiadásai és bibliográfiája, s egyéb. A szovjet könyvtárügy történetével foglalkozó anyag mellett megszervezik a főiskolán a népi demokratikus országok könyvtárügye történetének előadását is. Megjelent V. E. Vaszil'-csenko: Az OSzSzsZK könyvtárügye 1917 és 1920 közt című brosurája, majd E. V. Ratkova: A könyvtárügy az európai népi demokratikus országokban és A könyvtárügy fejlődése Csehszlovákiában c. kiadványok.

A főiskola tanári testülete szoros kapcsolatot tart fenn a Szovjetunió számos népművelési intézményeivel, aktív részt vesz mindazokban az akciókban, amelyek az ország könyvtárügyének további megjavítására irányulnak. Így például az utóbbi években a Főiskola egyes előadói résztvettek a következő kiadványok feldolgozásában és szerkesztésében: Egységes Címleírási Szabályok a kiskönyvtárak katalógusai és a bibliográfiák számára, A könyvtári osztályozás rendszere, Könyvtári osztályozási táblázatok, A járási könyvtár katalógusa, A községi és kolhoz-könyvtárak ajánló katalógusa, Könyvtártechnikai utasítások a területi, határvidéki és köztársasági könyvtárak számára stb.

Jelentős helyet szentelnek a tudományos dolgozók képzésének, akik könyvtártudományi, bibliográfiai kérdésekre és a művelődési otthonokra specializálják magukat. 1955-ben 46 aspiránsa volt a Főiskolának /közülük 27-en a nappali tagozatban, 19-en a levelező tagozatban voltak/. Az aspiránsok közül 22 könyvtártudományra, 20 bibliográfiára, 4 fő pedig a kulturotthon kérdéseire specializálta magát. 1955-ben 12-en végezték el az aspiranturát, de ezek közül egyik sem védte meg disszertációját a megszabott időben.

Ugyanekkor nagy figyelmet fordítanak arra, hogy fejlesszék a tudományos tevékenységet a hallgatók között is. A tudományos diáktársulatok tagjainak száma 220 fő. Az általános és szakmai tanszékek mellett a diákok soraiból tudományos köröket létesítettek. Legaktívabbak a következő szakkörök: társadalompolitikai, bibliográfiai, a szovjet irodalommal, a külföldi irodalommal, a népművelés történetével foglalkozó szakkör. Sok tanszék azonban /így a könyvtártani, a gyermekirodalommal és a gyermekkel való könyvtári munkával foglalkozó tanszék/ nem nyújt kellő segítséget a hallgatók közt folyó tudományos munka kibontakozásához...

Igen nagy figyelmet fordítanak a diákok közt folyó politikai és felvilágosító munkára, valamint a lakosság közt kifejtendő agitációs tevékenységre... A főiskola klubjában előadásokat tartanak a napi politikáról, irodalomról, művészetéről, estéket szerveznek, amelyek a diákok találkoznak az írókkal és a költőkkel, a könyvtárak és klubok és egyéb népművelési intézmények dolgozóival. Az utóbbi években igen népszerűvé váltak a könyvtáros találkozók, amelyeknek az a célja, hogy a hallgatókba beleoltsák a könyvtárosi foglalkozás iránti szeretetet és a munka megbecsülését. A pártszervezet és a könyvtártudományi tanszék számos olyan találkozót szervezett, ahol a főiskola hallgatói összejöttek a közművelődési könyvtárak dolgozóival és a könyvtáros technikumok tanáraival. Ezek az akciók igen vonzzák a diá-

kokat és igen népszerűek. A főiskolán öntevékeny szakkörök - drámai, koreográfiai, stb. is működnek. Megszervezték a diákok énekkarát és egy fuvós zenekart; rendszeresen szerveznek kultúrestétet.

Szélesedik a sport és a honvédelmi munka. Az önkéntes sportegyesületnek tagja majdnem minden hallgató.

A Moszkvai Állami Molotov Könyvtáros Főiskola 25.évfordulója alkalmából az Intézet tanári kara és diák kollektívája mindent megtesz annak érdekében, hogy jelentősen megjavítsák a tudományos és oktatási munkát és még jobb eredményeket érjenek el a kiváló képesítésű könyvtári és kulturotthon dolgozók képzése terén.

= Bibliotekar', 1956. 3.sz. 28-31.l.
